

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ГЕРОЇВ КРУТ
ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ»
(для магістрів)**

Чернігів - 2020

Підготовлено професором кафедри управління персоналом, економіки праці та публічного управління *Непомнящим О.М.*

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом, економіки праці та публічного управління Чернігівського інституту МАУП (протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.).

Схвалено Вченою радою Чернігівського інституту МАУП (протокол № 2 від 30 вересня 2020).

Непомнящий О.М. Навчальна програма дисципліни «Теорія та історія публічного управління та адміністрування» (для магістрів). – Чернігів: ЧІ МАУП, 2020. – 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Теорія та історія публічного управління та адміністрування», питання для самоконтролю, список рекомендованої літератури.

©Чернігівський інститут імені Героїв Крут
Міжрегіональної Академії
управління персоналом (МАУП), 2020

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни «Теорія та історія публічного управління та адміністрування» розроблена для студентів, які навчаються за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Адміністративний менеджмент».

Навчальна програма розроблена для студентів заочної форми навчання та поєднує в собі робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової курсової роботи.

Мета курсу: Опанування студентами теоретичними знаннями з питань публічного управління та адміністрування і набуття практичних вмінь та навичок щодо застосування законів, принципів, методів, технологій та процедур в управлінні суб'єктами публічної сфери; набуття вмінь та формування компетентностей, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень керівника (фахівця) суб'єкта публічного управління та адміністрування, в тому числі для органів державної влади і місцевого самоврядування.

Завдання навчальної дисципліни:

- визначити місце курсу як важливої складової формування професійних якостей сучасного фахівця;
- оволодіти знаннями щодо нормативного регулювання публічного управління та адміністрування;
- довести, важливість публічного управління та адміністрування для забезпечення стабільного економічного розвитку держави і суспільства;
- сформувати глибоке уявлення про особливості і закономірності публічного управління та адміністрування.

За результатом вивчення дисципліни «Теорія та історія публічного управління та адміністрування» студенти повинні:

ЗНАТИ:

- історію і показники публічного управління та адміністрування;
- закономірності і особливості публічного управління та адміністрування;

- технологію управління суб'єктом публічної сфери;
- методи та критерії оцінювання результативності і ефективності публічного управління та адміністрування

УМІТИ:

- підготувати нормативну документацію (накази, розпорядження тощо), пропозиції, рекомендації (проекти) для суб'єкта публічного управління та адміністрування щодо визначення стратегічних цілей, завдань та етапів управлінських рішень на основі результатів системного аналізу суспільно-політичного та соціально-економічного стану розвитку сфери управління (об'єкта управління), застосовуючи методики визначення певних показників;
- визначати технологію управління суб'єктом публічної сфери, що є раціональною за ознаками досягнення мети діяльності та ресурсами, що використовуються, з урахуванням особливостей цього суб'єкта;
- виробити процедури та основний зміст кожного етапу формування та впровадження управлінського рішення з визначенням термінів, виконавців і вартості;
- уживати заходи із впровадження сучасних форм і методів діяльності суб'єкта публічної сфери, його структурного підрозділу, оптимізації його функціональної та організаційної структури, виходячи зі змісту сучасних управлінських технологій;
- застосовувати методи та критерії оцінювання результативності і ефективності публічного управління та адміністрування в умовах соціально-економічних змін.

Міжпредметні зв'язки: історія економіки, адміністративний менеджмент, управління персоналом, державне управління в економічній сфері, економіка підприємства, економіка праці, організація і планування виробництва, маркетинг, менеджмент, стратегічне планування, теорія та історія державного управління тощо.

Підсумковий контроль з даної дисципліни проводиться у формі екзамену.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
**«ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ»**

№ з/п	Назва змістовної теми
Змістовий модуль I. <i>Теорія та історія публічного управління та адміністрування як наука і область діяльності</i>	
Тема 1.	Умови виникнення і значення публічного управління та адміністрування
Тема 2.	Теоретичні засади публічного управління та адміністрування
Тема 3.	Публічне управління та адміністрування в контексті державотворення
Тема 4.	Ефективність і результативність публічного управління та адміністрування
Тема 5.	Публічне управління та адміністрування у стародавні часи та середньовіччі
Тема 6.	Публічне управління та адміністрування у сучасному світі
Змістовий модуль II. <i>Історія публічного управління та адміністрування в Україні</i>	
Тема 7.	Публічне управління та адміністрування княжої доби (IX-XIII століття)
Тема 8.	Публічне управління та адміністрування в Україні у складі Литви та Польщі (XIV-XVI століття) та у період козацько-гетьманської держави.
Тема 9.	Публічне управління та адміністрування в другій половині XIX - кінці XX століття в Україні
Тема 10.	Сучасна модель публічного управління та адміністрування
	Всього годин: 120

ЗМІСТ
дисципліни
«ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ»

***ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.** Теорія та історія публічного управління та адміністрування як наука і область діяльності*

Тема 1. Умови виникнення і значення публічного управління та адміністрування

Поняття публічного менеджменту, управління як сфери людської діяльності. Соціально-економічні, культурно-історичні, техніко-технологічні умови виникнення і розвитку публічного управління та адміністрування. Періодизація управління. Структура поняття публічне управління та адміністрування. Співвідношення державного управління, місцевого самоврядування, публічного адміністрування. Поняття професійної публічної служби. Спеціалізація в галузі публічної служби.

Мета курсу. Предмет, об'єкт курсу.

Тема 2. Теоретичні засади публічного управління та адміністрування

Поняття влади. Способи реалізації влади. Законодавча, виконавча, судова влада. Публічне управління та адміністрування в системі соціального управління. Поняття системи публічного управління та адміністрування. Суб'єкти управління. Механізми, технології, функції, принципи, закони і закономірності публічного управління та адміністрування.

Методи та методологія публічного управління та адміністрування. Економічні, адміністративні методи. Психологічні аспекти публічного управління та адміністрування.

Тема 3. Публічне управління та адміністрування в контексті державотворення

Функції держави у формуванні системи публічного управління та адміністрування. Впливцінностей на формування засад публічного управління та адміністрування. Публічне управління етапу трансформації соціально-економічної системи в Україні та країнах Східної Європи. Поняття політики. Політика і публічне управління та адміністрування. Державний устрій і зміст публічного управління та адміністрування. Публічна влада як соціальний і політичний феномен. Відповідальність публічного службовця (політична, соціальна, юридична).

Тема 4. Ефективність і результативність публічного управління та адміністрування

Поняття ефективності і результативності в публічному управлінні та адмініструванні. Підхід до оцінки ефективності. Соціальний і економічний ефект в публічному управлінні та адмініструванні. Якість в управлінні. Якісні і кількісні показники оцінки діяльності органів публічної адміністрації. Шляхи підвищення ефективності функціонування публічних організацій. Зв'язки з громадськістю, зворотні зв'язки в системі публічного управління. Роль інститутів громадянського суспільства в оцінці і підвищенні якості управління.

Тема 5. Публічне управління та адміністрування у стародавні часи та середньовіччі

Стародавня Індія і Єгипет. Кодекс царя Хаммурапі. Стародавній Китай. Конфуціанство. Даосизм. Стародавня Греція. Міста-поліси. Погляди античних філософів на управління державою. Стародавній Рим. Римська республіка. Державність у середньовічній Європі. Магдебурзьке право та органи місцевого самоврядування. Еволюція систем публічного адміністрування у Західноєвропейських країнах.

Тема 6. Публічне управління та адміністрування у сучасному світі

Криза публічного управління ХХ-ХХІ століть. Моделі модернізації публічної служби. Публічна служба в ЄС. Управлінська етика. Етика публічного службовця. Цінності в управлінні. Європейська та американська моделі управління. Демократизація управління. Вплив міжнародної інтеграції та глобалізації на процеси публічного управління.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Історія публічного управління та адміністрування в Україні

Тема 7. Публічне управління та адміністрування княжої доби (IX-XIII століття)

Публічна влада Київської Русі. Ієрархії княжої служби. Десятинна система управління. Слово про закон і благодать. Руська правда. Повчання дітям Володимира Мономаха. Структура органів публічного управління Галицько-волинського князівства. Протистояння князя і бояр. Двірсько-вотчинний принцип управління.

Тема 8. Публічне управління та адміністрування в Україні у складі Литви та Польщі (XIV-XVI століття) та у період козацько-гетьманської держави.

Структура державної влади Великого князівства Литовського. Структура влади Речі Посполитої. Ієрархія влади і принципи формування державного апарату. Місцеві органи публічного управління на українських землях у складі Речі Посполитої. Магдебурзьке право в Україні. Муніципальна служба. Політичний устрій Запорізької Січі. Звичаєвий характер козацького управління. Ієрархія посад. Принцип виборності, ротації, підзвітності. Політична структура Гетьманської держави. Три рівня державної влади та публічного управління. Політико-правові засади державної служби козацької доби. Конституція Пилипа Орлика.

Тема 9. Публічне управління та адміністрування в другій половині XIX - кінці XX століття в Україні

Ліквідація Гетьманства і реорганізація публічного управління. Створення органів самоврядування (земств) після відміни кріпацтва. Українські імперії у складі Російської імперії. Адміністративно-територіальний устрій земель у складі Австро-Угорської імперії. Адміністративна реформа Цисаря Йосифа II. Утворення і принципи політичної організації Центральної Ради. Особливості організації публічного управління на місцевому рівні.

Інститут

державної служби Української держави. Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка. Українська Національна Рада. Орган місцевого самоврядування. Радянська система управління. Партийна номенклатура. Криза командно-адміністративної системи управління.

Тема 10. Сучасна модель публічного управління та адміністрування

Проголошення незалежності і формування інституційних засад публічного управління в Україні. Організація взаємодії публічного управління і політичних партій. Зв'язки з громадськістю в публічному управлінні. Закон України «Про державну службу». Децентралізація влади. Об'єднані територіальні громади. Реформа системи державного управління і адаптація до вимог ЄС.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Специфіка

роботи сучасного публічного управління та фіксація результатів діяльності.

2. Професійні обов'язки державного службовця щодо ведення документації.

3. Основи теорії та історії державного будівництва в Україні.

4. Відновлення української державності у 1991 р., її легітимність та міжнародне визнання.
5. Поняття публічного управління та адміністрування і його головні ознаки.
6. Демократичні та авторитарні держави: порівняльний аналіз.
7. Сучасні теорії походження держави.
8. Особливості історичного розвитку України щодо умов розбудови власної держави.
9. Козацька державність як яскравий прояв здатності українського народу до власної державної самоорганізації.
10. Історична обумовленість набуття Україною державної самостійності на початку 90-х років.
11. Сучасна українська держава з точки зору історичного досвіду боротьби за суверенітет.
12. Територіальна організація влади в Україні та її моделі.
13. Територіальна організація влади як система.
14. Адміністративно-територіальний устрій України.
15. Централізація та децентралізація територіальної організації влади.
16. Регіональне управління та місцеве самоврядування в територіальній організації влади.
17. Правовий статус та компетенція місцевих державних адміністрацій.
18. Відносини місцевих державних адміністрацій з іншими органами влади, місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями.
19. Муніципальна реформа в Україні та її зв'язок з адміністративною реформою.
20. Принципи та методи публічного управління.
21. Стратегічне планування у системі публічного управління.
22. Система управління комунальною власністю.
23. Повноваження місцевих рад у сфері фінансів.
24. Публічне адміністрування: європейський досвід.

25. Методи бюджетного регулювання доходів місцевого самоврядування.
26. Міжнародні правові стандарти щодо територіальної організації влади.
27. Всесвітня декларація про місцеве самоврядування. Європейська хартія про місцеве самоврядування.
28. Типологія регіонів: європейський досвід.
29. Вплив факторів зовнішнього середовища на якість виконання посадових обов'язків державного управління.
30. Пріоритети внутрішньої політики сучасної української держави.
31. Конституційний устрій та складові елементи політичної системи України.
32. Формування правової та соціальної держави в Україні.
33. Взаємодія внутрішньої та зовнішньої політики України на сучасному етапі.
34. Україна в СНД та ГУУАМ.
35. Європейський вибір України.
36. Розвиток співпраці України з Європейським Союзом.
37. Україна в Парламентській Асамблеї Ради Європи (ПАРЄ).
38. Україна та регіональна інтеграція в Центральній та Південно-Східній Європі.
39. Основні напрями публічного управління та адміністрування в Україні.
40. Основні підходи до розуміння публічного адміністрування та його еволюція.
41. Предметна сфера публічного адміністрування.
42. Співвідношення управління та адміністрування.
43. Публічне адміністрування як напрям наукових досліджень, сукупність знань, сфера діяльності та навчальна дисципліна.
44. Джерела ідеї управління суспільством і країною.
45. Формування та розвиток теорій управління суспільством і країною.
46. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади.
47. Загальний закон соціального управління — залежність управляючого впливу від стану системи та зовнішнього середовища.
48. Загальносистемні методологічні принципи публічного адміністрування.

49. Принципи, що регулюють адміністрування як соціально-політичний, соціально-економічний та соціально-культурний процеси.
50. Управління як визначальна функція публічного адміністрування.
51. Публічне управління та становлення ринкової економіки.
52. Можливість саморегуляції публічного адміністрування в Україні.
53. Становлення політичних партій в Україні.
54. Основні напрями диференціації політичних партій в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Афанасьєв М. В. Інноваційні процеси в системі державного управління і місцевого самоврядування : наукове видання / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва [та ін.] ; за заг. ред. М. В. Афанасьєва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2016. 212 с.
2. Бакуменко В. Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління : [навч. посіб.] / В. Д. Бакуменко, П. І. Надолішній. – К. : Міленіум, 2015. – 256 с.
3. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : [монографія] / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2015. – 328 с.
4. Державне управління і менеджмент : навч. посіб. у таблицях і схемах / [Г. С. Одінцева, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д.е.н., проф. Г. С. Одінцової]. – Х. : ХарРІ УАДУ, 2017. – С. 12, 13.
5. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. Акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. Методологія державного управління: Ю.П. Сурмін (співголова), П.І.Надолішній (співголова) та ін. – К.: НАДУ, 2018. - С. 362.

6. Публічне адміністрування : навчальний посібник / О.М. Ястремська, Л.О. Мажник. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с.
7. Самофалова Т.О. Соціальна відповідальність суб'єктів соціально-економічної системи в Україні : навч. посіб. / Т. О. Самофалова. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2016. – 324 с.
8. Сурмін Ю.П. Методологія галузі науки «Державне управління»: монографія / Ю.П. Сурмін. – К: НАДУ, 2015. – 372 с.

Додаткова

9. Дзюндзюк В.Б. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В.Б. Дзюндзюк [та ін.]– Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр» 2017. – 306 с.
10. Іванова Т.В. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посібник / Т.В. Іванова [та ін.] - К. : НАДУ, 2015. – 628 с.
11. Іванова Т.В. Державна політика / Іванова Т.В. [та ін.] - К. : НАДУ, 2014. – 448 с.
12. Іванова Т.В. Публічне управління сільськими територіями України: навч. посібник / Іванова Т.В. [та ін.] - Київ: Фенікс, 2016. - 336 с.
13. Іванова Т.В. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири: монографія / Т.В. Іванова [та ін.] - Миколаїв: Смелянова Т.В., 2013. – 352 с.
14. Іванова Т.В. Управління підприємством на регіональному рівні / Т.В. Іванова Науковий вісник Академії муніципального управління: Збірник наукових праць Серія «Економіка» випуск 8/2010 – К.: Академія муніципального управління, ВПЦ АМУ. – 2015. - С. 42-47.
15. Іванова Т.В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів в системі раціонального

- природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями: Монографія/ Т.В. Іванова - К.: ВПЦАМУ, 2017. – 405 с.
16. Іванова Т.В. Управління розвитком міста: навчальний посібник. /Т.В. Іванова [та ін.] - К.: Вид-во НАДУ, 2016.–389 с.
 17. Кузнецов А. Концептуальні підходи до формування понятійного апарату в сфері публічного управління / А. Кузнецов // Понятійно-категоріальний апарат публічного управління. – К. : НАДУ, 2010. – С. 38–43.
 18. Чиркин В.Е. Публичное управление: учебник / В.Е. Чиркин. – М.:Юрист, 2004. – 475 с.
 19. Гавкалова Н.Л. Публічне адміністрування : практ. завд. до самост. роб./ Н.Л. Гавкалова, А.С. Золенко. – Х. : Вид. Харків. нац. екон. ун-туім.С. Кузнеця, 2014. – 24с.
 20. Марушевський Л. Ситуаційні завдання щодо складання ділових документів [Електронний ресурс] — Систем. Вимоги : Pentium-266 ; 32 MbRAM ; Windows 98/2000/NT/XP.—Web : www.kds.org.ua/article/situatsijnizavdannya.
 21. Малышева М.А. Теория и механизмы современного государственного управления : задан. для самост. раб. студ. / М.А. Малышева. – СПб. : Отдел оперативной полиграфии НИУ ВШЭ, 2012. – 204с.
- Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення*
22. <http://europa.eu/> - (сайт представлений мовами країн-членів ЄС) Портал Європейського Союзу
 23. Тимцуник В.І. Публічне адміністрування: навч. посіб. для студ. вищ.навч. закл. освіти / В.І. Тимцуник // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/5118174/page:33/>.
 24. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління / О.Федорчак // Демократичне врядування. - 2008. - № 1. - Електронне

- наукове фахове видання. - Режим доступу :
http://www.nbu.gov.ua/ejournals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf.
25. NPAGlossary [ElectronicResource] /
UnitedNationsPublicAdministrationNetwork. — URL :
<http://www.unpan.org/Directories/UNPAGlossary/tabid/928/language/enUS/Default.aspx>.
26. Білозерська Т. О. Реформування публічної адміністрації в Україні як крок до європейської інтеграції [Електронний ресурс] / Т. О. Білозерська // Форум права. – 2007. – № 2. – С. 11–19. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2007-2/07btodei.pdf>
27. Любохинець Л. С. Предмет і методологічна основа публічного адміністрування [Електронний ресурс] / Л. С. Любохинець, А. В. Мейш. – Режим доступу : http://dn.tup.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1201&T=01&lng=1&st.
28. Словник з державного управління [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://subject.com.ua/political/governance/157.htm>